

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku	polskim	Język polski w perspektywie geograficznej dawniej i dziś
	angielskim	The Polish language from a geographical perspective: past and present

1. USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA

1.1. Sekcja ¹	Nauk Humanistycznych
1.2. Dyscyplina ²	Językoznawstwo
1.3. Forma kształcenia	Stacjonarna
1.4. Poziom kształcenia	Szkoła Doktorska
1.5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu	Dr hab. Stanisław Cygan, prof. UJK
1.6. Kontakt	e-mail: stanislaw.cygan@ujk.edu.pl

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

2.1. Rodzaj przedmiotu ³	Przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie
2.2. Język wykładowy	polski

3. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

3.1. Forma zajęć ⁴	wykład
3.2. Liczba godzin ⁵	15 godz.
3.3. Miejsce realizacji zajęć	Zajęcia w pomieszczeniu dydaktycznym UJK
3.4. Forma zaliczenia zajęć	Zaliczenie z oceną
3.5. Metody dydaktyczne	Metody podające (wykład informacyjny z elementami wykładu konwersatoryjnego, pogadanki i dyskusji)
3.6. Wykaz literatury	podstawowa A. Wilkoń, <i>Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny</i>, Katowice 1987 M. Kucala, <i>Twoja mowa cię zdradza. Regionalizmy i dialektyzmy języka polskiego</i>, Kraków 2002 B. Wyderka, <i>Odmiany regionalne</i>, [w:] <i>Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski</i>, pod red. S. Gajdy, Opole 2001, s. 422 – 439 A. Piotrowicz, <i>Typy regionalizmów leksykalnych</i>, Poznań 1991 www.dialektologia.uw.edu.pl

¹ Sekcja nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk ścisłych i przyrodniczych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nauk o sztuce.

² Historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki medyczne, nauki o zdrowiu, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki o bezpieczeństwie, pedagogika, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki biologiczne, nauki chemiczne, nauki fizyczne, nauki o Ziemi o środowisku, sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, sztuki muzyczne.

³ Przedmiot ogólny, przedmiot dziedzinowy w sekcji, przedmiot dyscyplinowy w sekcji, przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie.

⁴ Ćwiczenia, wykład, seminarium.

⁵ Zgodna z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej.

	uzupełniająca	A. Furdal, <i>Podział dialektów miejskich</i>, „Rozprawy Komisji Językowej WTN” VI, 1966, s. 155 – 161 A. Furdal, <i>W sprawie zasięgu niektórych właściwości polskiego dialektu kulturalnego</i>, „Rozprawy Komisji Językowej WTN” V, 1965, s. 233 – 254 Z. Stieber, <i>O typach polszczyzny regionalnej w XVII wieku</i>, „Prace Polonistyczne” 11, 1953, s. 29-34. Przedruk w: Z. Stieber, <i>Świat językowy Słowian</i>, Warszawa 1974, s. 319 – 327
--	---------------	---

4. CELE, TREŚCI I EFEKTY UCZENIA SIĘ

4.1. Cele przedmiotu (z uwzględnieniem formy zajęć) C01- Zapoznanie z językiem polskim w przestrzeni geograficznej w ścisłym związku z historią polityczną, gospodarczą i kulturalną regionów. C02 -Pogłębienie i usystematyzowanie wiedzy w zakresie przeobrażeń języka regionów (gwar, regionalnych odmian polszczyzny) na przestrzeni dziejów. C03 - Rozwijanie umiejętności w zakresie rozumienia twórczego wykorzystania regionalnych i dialektalnych odmian językowych jako wzorca stylizacyjnego.
4.2. Treści programowe Pejzaż językowy Polski współczesnej: polszczyzna jako mozaika odmian językowych, w tym głównie charakterystyka jej zróżnicowania terytorialnego: gwary, dialekty, odmiany regionalne; języki obce, języki mniejszościowe. Niewidoczna (ukryta) wielojęzyczność Polski. Dialekty i regionalne odmiany polszczyzny na tle typologii odmian współczesnego języka polskiego. Podział i ugrupowanie dialektów polskich. Tzw. dialekty miejskie Typologia dialektyzmów i regionalizmów językowych. Regionalizmy językowe a kultura języka polskiego. Społeczna waloryzacja regionalizmów językowych. Regionalne odmiany polszczyzny w dziejach języka polskiego. Postrzeganie zróżnicowania regionalnego polszczyzny do końca XVIII wieku. Status regionalizmów w polszczyźnie XIX wieku. Słowiańskie języki regionalne w Polsce – wizja czy rzeczywistość. Casus kaszubszczyzny. Źródła witalności języka kaszubskiego. Górnośląski kreol? Śląski język literacki? Dialekt czy język? Status mowy śląskiej z perspektywy socjolingwistycznej (lata 1990-2026). Język mieszkańców wybranych miast polskich, np. Krakowa, Poznania, Łodzi, Bydgoszczy, Częstochowy, Białegostoku, Kielc. Polszczyzna Kresów południowo- i północno-wschodnich. Z zagadnień polskiej leksykografii gwarowej i regionalnej. Wybrane słowniki gwarowe i słowniki polszczyzny regionalnej.

5. PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Przedmiotowy efekt uczenia się	Doktorant, który zaliczył przedmiot	Odniesienie od efektów uczenia się w Szkole Doktorskiej (zgodnie z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej)
w zakresie WIEDZY:		
W01	ma wiedzę na temat geograficznego zróżnicowania polszczyzny, jego specyfiki, metodologii badań polszczyzny dialektalnej i regionalnej, zna i rozumie rozszerzoną terminologię używaną w tekstach naukowych opisujących te odmiany polszczyzny w przeszłości i współcześnie	SD_W01
w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:		
U01	Potrafi analizować i interpretować teksty o zróżnicowanej przynależności regionalnej w kontekście historyczno-kulturowym, formułując problemy badawcze oraz wykorzystując metody badawcze właściwe dla językoznawstwa	SD_U01
U02	potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę na temat geograficznego zróżnicowania polszczyzny do opracowywania prezentacji multimedialnej: pokaz + dyskusja lub w formie pisemnej (kolokwium)	SD_U03
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:		
K01	jest gotów do podejmowania działań promujących zróżnicowanie geograficzne języka polskiego; potrafi zachęcić innych do samokształcenia i pomóc im w jego organizacji	SD_K04

6. SPOSOBY WERYFIKACJI OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Przedmiotowe efekty uczenia się	Sposób weryfikacji (+/-)																				
	Egzamin ustny/pisemny			Kolokwium			Projekt			Aktywność na zajęciach			Praca własna			Praca w grupie			Inne		
	Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć		
	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S
W01				+																	
U01				+																	
U02				+																	
K01				+																	

7. KRYTERIA OCENY STOPNIA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Forma zajęć	Ocena	Kryterium oceny
-------------	-------	-----------------

Wykład (W) ⁶	3,0	Kolokwium zaliczone w przedziale: 51–60%.
	3,5	Kolokwium zaliczone w przedziale: 61–70%.
	4,0	Kolokwium zaliczone w przedziale: 71–80%.
	4,5	Kolokwium zaliczone w przedziale: 81–90%.
	5,0	Kolokwium zaliczone w przedziale: 91–100%.

Przyjmuję do realizacji

.....

⁶ Niepotrzebne usunąć.